

z kapitalistických armád

PRŮZKUM V ZÁPADONĚMECKÉ DIVIZI

Západoněmecká armáda považuje průzkum za nejdůležitější druh zabezpečení bojové činnosti. Jeho cílem je získat v co nejkratší době spolehlivé informace o protivníkově. Dosažení tohoto cíle se uskutečňuje stanovením a splněním jednotlivých úkolů průzkumu.

Úkolem průzkumu je zjistit druh, sílu, složení, prostory rozmístění a charakter činnosti jednotek a útvarů protivníka se zvláštním zaměřením na prostředky jaderného napadení. Jedním z důležitých, trvale platných úkolů průzkumu je udržet nepřetržitý dotyk s protivníkem a napomáhat upřesnění situace u sousedů.

Průzkum se vede nepřetržitě, aktivně a s maximální intenzitou. Hlavní úsilí se vytváří na těch směrech nebo v těch prostorech, které jsou v dané situaci rozhodující. K získávání zpráv o protivníkově se v širokém měřítku využívají technické prostředky průzkumu. Nejdůležitějšími zásadami řízení průzkumu jsou centralizace plánování a komplexnost průzkumné činnosti.

K hlavním průzkumným orgánům patří pozorovatelé, pozorovací hlídky, pátrací vozidla průzkumné hlídky, skupiny hloubkového průzkumu, důstojnické průzkumné hlídky a stanoviště pátrání, odposlechu a zaměřování. Mezi průzkumné orgány rovněž patří přepadové a úderné jednotky a jednotky vyčleněné k výpadu, popř. průzkumu bojem.

Útvary a svazky západoněmecké armády vedou **taktický průzkum**. **Taktický průzkum**, který se obecně dělí na pozemní a vzdušný, zahrnuje tyto základní druhy průzkumu: bojový, vedený obrněnými průzkumnými jednotkami, dělostřelecký, hloubkový, rádiový a radiotechnický, radiolokační (vzdušného prostoru), ženiiní a radiační chemický a biologický. Nedílnou součástí je i kontrarozvědka a činnost jednotek vojenského zpravodajství.

Bojový průzkum je základním a také nejšířeji využívaným druhem průzkumu. Vedou jej všechny jednotky bez zvláštního rozkazu. Výsledky bojového průzkumu mají obvykle jen místní a časově omezený význam, společně s hlášeními

Kapitán ing. František Adamec

však doplňují celkový přehled o situaci. Těžiště bojového průzkumu je na stupních družstvo až prapor.

Průzkum vedený obrněnými průzkumnými jednotkami je podle ustanovení polního řádu západoněmecké armády zvláštním druhem průzkumu. Úkoly tohoto druhu průzkumu plní především průzkumný prapor divize a průzkumné čtyři brigád, nejčastěji přímo v sestavě protivníka. Cílem průzkumu obrněnými průzkumnými jednotkami je navázat a ve všech situacích udržet dotyk s protivníkem, upřesnit rozmístění a činnost jeho hlavních sil a průběžně předávat zprávy o nejdůležitějších objektech. V některých případech mohou průzkumné orgány plnit i dílčí úkoly dělostřeleckého průzkumu, popř. radiálního, chemického a biologického průzkumu.

Dělostřelecký průzkum vedou především průzkumné jednotky dělostřelectva. K plnění některých úkolů se však často využívá i vojskové letectvo. Hlavním úkolem dělostřeleckého průzkumu je zabezpečit dostatek kvalitních podkladů pro účinnou palbu dělostřelectva. K nejdůležitějším druhům dělostřeleckého průzkumu patří radiolokační průzkum (ke zjišťování pozemních cílů, palebných postavení střelících minometů a dělostřelectva protivníka a k řízení vlastní palby), zvukoměrný a optický průzkum a průzkum bezpilotními prostředky.

Hloubkový průzkum se vede v sestavě protivníka speciálně vycvičenými průzkumnými orgány — skupinami hloubkového průzkumu. Cílem je zjistit rozmístění prostředků jaderného napadení, ničit nebo rušit vedení a spojení, upřesnit rozmístění vojsk v prostorech, popř. jejich

přesuny a dělat průzkumně diverzní činnost.

Rádiový a radiotechnický průzkum umožňuje získávat důležité zprávy o protivníkovi vyhodnocením provozu technických zařízení vyzařujících elektromagnetickou energii. Rádiový a radiotechnický průzkum pracuje nezávisle na denní době a meteorologických podmínkách a prostředky průzkumu jsou jen obtížně zjistitelné.

Ženíjný průzkum zjišťuje ráz a stupeň ženíjního vybudování postavení a prostorů zaujatých vojsky protivníka, systém zážehů, upřesňuje stav komunikací, vodních překážek a možnosti jejich překonání, průchodnost terénu pro bojovou techniku, rozsah zničení v prostorech jaderných úderů apod. Dělí se na povšechný a podrobný. Povšechný ženíjný průzkum vedou všechny jednotky a útvary a jejich průzkumné orgány doplněné ženíjnými instruktory. Úkoly podrobného ženíjního průzkumu plní speciálně vycvičené ženíjní jednotky. Zvláště důležité a časově náročné úkoly ženíjního průzkumu může plnit vojskové nebo taktické letectvo, popř. bezpilotní prostředky průzkumu.

Radiální chemický a biologický průzkum se organizuje s cílem včas zjistit rozsah a stupeň zamoření terénu a ovzduší radioaktivními a otravnými látkami i bojovými biologickými prostředky. Potřebné údaje se získávají zejména pozorováním a přímou obhlídkou s využitím odpovídajících průzkumných technik, kterou lze podle potřeby umístit také v letounech a vrtulnících nebo i bezpilotních průzkumných prostředcích. Získané poznatky mohou mít značný vliv na rozhodnutí velitele.

Možnosti průzkumu na stupni divize

Hlavním řídicím orgánem průzkumu na stupni divize západoněmecké armády je náčelník zpravodajského oddělení a kontrarozvědky, který zodpovídá nejen za organizaci zpravodajského zabezpečení divize, ale i za realizaci kontrarozvědných opatření. V otázkách vzdušného průzkumu udržuje součinnost se styčným důstojníkem taktického letectva (ALO). Po odborné stránce mu je podřízen průzkumný prapor divize, četa vojenského zpravodajství a zpravodajští náčelníci brigád a divizních útvarů. V boji se zpravodajské oddělení a kontrarozvědky umísťují na hlavním velitelském stanovišti divize.

Průzkumné orgány se vytvářejí ze sil a prostředků brigád a z těchto divizních jednotek a útvarů: průzkumný prapor,

dělostřelecký pluk, protiletadlový oddíl, ženíjný prapor, rota OPZHN, letecká rota a četa vojenského zpravodajství.

Na stupni brigády se průzkumné orgány vytvářejí zejména ze sil a prostředků průzkumné čety brigády a z bojových praporů. Průzkumná četa je schopna vyčlenit až 5 průzkumných hlídek (PzH), které působí obvykle do vzdálenosti 20 km od čáry dotyku. Bojové prapory (mechanizované, tankové, motorizované, horské) vytvářejí průměrně po 3 průzkumných hlídkách. Hloubka jejich zasazení zpravidla nepřekročí 6 km.

Průzkumný prapor je nejdůležitějším průzkumným útvarem divize. Skládá se ze dvou průzkumných rot, jedné těžké průzkumné roty a z roty velitelské a služeb.

K plnění hlavního úkolu praporu — získávání průzkumných zpráv přímo v sestavě protivníka — jsou určeny obě průzkumné rot. Každá je schopna vytvořit až 11 průzkumných hlídek, obvykle 8 lehkých a 3 těžké. Některé průzkumné hlídky mohou být zesíleny družstvem radiolokačního průzkumu (z počtu roty velitelské a služeb), průzkumníky - chemiky, ženisty, popř. také předsunutými dělostřeleckými pozorovateli nebo leteckými návodčími. PzH průzkumných rot mohou působit až 80 km před čelem vlastních vojsk.

Těžká průzkumná rota je určena k vedení průzkumu bojem (úsek o šířce 1 200 metrů), zabezpečení proniknutí hlídek průzkumných rot do sestavy protivníka a k vytvoření hlavního úsilí v případě, že prapor vede boj na zdrženou, obranu nebo útok (může být použita také k ničení průzkumných skupin protivníka, které pronikly do vlastní sestavy, střežení důležitých prostorů, výjimečně i k zesílení PzH průzkumných rot). Zpravidla se používá jako celek a plní jediný úkol. I přes tuto zásadu je však schopna vytvořit 2—4 pohyblivé pozorovací hlídky (PPOH), které plní úkoly v blízkosti čáry dotyku.

Rota velitelská a služeb, kromě úkolů tylového zabezpečení, vytváří částí sil 4 až 5 stanovišť radiolokačního průzkumu pozemních cílů, které se umísťují 2 až 4 km od čáry dotyku. Zbývajícími silami a prostředky (dalších 4—5 stanovišť radiolokačního průzkumu) obvykle zesiluje PzH průzkumných rot. Dosah radiolokační roty je až 18 km.

Ze sil a prostředků průzkumného praporu lze celkem vytvořit 28—31 průzkumných orgánů, z toho 22 průzkumných hlídek (z toho 4—5 PzH s možností radiolokačního průzkumu pozemních cílů), 4 až 5 stanovišť radiolokačního průzkumu pozemních cílů a 2—4 pohyblivé pozorovací hlídky, přičemž až 30 % sil a prostředků může být v záloze průzkumu.

Štáb dělostřeleckého pluku je centrálním orgánem řízení dělostřeleckého průzkumu divize. Většina sil a prostředků průzkumu je soustředěna v průzkumném dělostřeleckém oddílu, menší část je začleněna ve smíšeném a raketovém dělostřeleckém oddílu.

Úkolem dělostřeleckého oddílu je zjišťovat koordináty cílů, poskytovat podklady pro řízení palby a vyhodnocovat její účinnost, vést meteorologický průzkum pro potřeby dělostřeleckého pluku a upřesňovat výsledky jiných druhů průzkumu. Hlavními průzkumnými jednotkami průzkumného dělostřeleckého oddílu jsou ra-

diolokační baterie, baterie zvukoměrného a optického průzkumu a baterie bezpilotních průzkumných prostředků.

Radiolokační baterie plní úkoly dělostřeleckého radiolokačního průzkumu. Radiolokační četa vybavená dvěma radiolokátory typu AN/TPS 33 je určena ke zjišťování pohyblivých cílů. Stanoviště radiolokačtorů se volí 2—4 km od čáry dotyku, dosah průzkumu je až 18 km (radiolokátory AN/TPS 33 jsou postupně nahrazovány radiolokátory typu RATAC, které mají dosah až 20 km). Radiolokační četa vybavená dvěma radiolokátory typu F. A. Nr 8 Mk2 (GREEN ARCHER) je určena ke zjišťování palebných postavení střílejších minometů a dělostřelectva protivníka a k řízení vlastní palby. Radiolokátory se umísťují v blízkosti palebných postavení, asi 4—8 km od čáry dotyku, dosah průzkumu je až 30 km.

Baterie zvukoměrného a optického průzkumu je určena ke zjišťování palebných postavení střílejších dělostřelectva a raketometů protivníka; za určitých podmínek se může podílet i na zastřelení vlastního dělostřelectva. Bojová sestava zvukoměrné čety se skládá ze 4—6 naslouchatelů, 1—2 stanovišť návěstných a vyhodnocovací ústředny. Naslouchatelny se umísťují průměrně 2—4 km od čáry dotyku, celková šířka zaměřovací základny je 8—12 km. Přenos signálů mezi naslouchatelny a vyhodnocovací ústřednou je bezdrátový. Dosah průzkumu je až 22 km.

Hlavním úkolem čety optického průzkumu je určovat palebná postavení raketometů, popř. též těžkého dělostřelectva protivníka. Bojová sestava čety se skládá ze 3—5 pozorovacích stanovišť a vyhodnocovací ústředny. Pozorovací stanoviště, obsazené pozorovacími hlídkami, se volí do 3 km od čáry dotyku, s mezerami mezi sebou asi 2—4 km. Celková šířka pozorovací základny může být 10—15 km. Pozorovací hlídky (POH) jsou vybaveny dělostřeleckými průzkumnými obrněnými transportéry s výkonnou pozorovací a dálkoměrnou technikou. Dosah průzkumu je až 20 km.

Baterie bezpilotních průzkumných prostředků je vysoce výkonnou průzkumnou jednotkou, určenou k vedení vzdušného fotografického (denního i nočního) průzkumu. Prostor bojového rozmístění baterie je průměrně 10 km široký, 4—5 km hluboký a jeho čelo bývá ve vzdálenosti 3—5 km od čáry dotyku. V čelní části se umísťují dva startovací prostory; za každým z nich se volí s odstupem 2—3 km prostor přistání. Uprostřed sestavy je velitelské stanoviště.

Baterie je schopna během dvou hodin vypustit až 8 bezpilotních prostředků nebo při 24hodinovém provozu vypustit každou hodinu jeden prostředek. Vyhodnocené výsledky průzkumu lze získat za 40 až 60 minut (plánování a příprava letu 20 až 25 minut, vlastní let 10 minut, vyhodnocení 10–25 minut). Dosah průzkumu je 50–70 km.

Ze sil a prostředků smíšeného a raketového dělostřeleckého oddílu divize lze celkem vytvořit až 15 dělostřeleckých pohyblivých pozorovatelů (DPP). Jejich úkolem je pozorováním vyhledávat vhodné cíle pro palbu baterie 203,2 mm houfnic, baterií 175 mm kanónů a raketometů LARS 110 mm, opravovat jejich zastřelení a účinnou palbu a předávat další poznatky průzkumného charakteru. Nejčastěji působí v těsné blízkosti dotyku.

Z počtu dělostřeleckého pluku divize lze celkem vytvořit 28–32 průzkumných orgánů, z toho až 15 DPP, 3–5 PoH, 4 až 6 naslouchatelů, 4 stanoviště dělostřeleckého radiolokačního průzkumu a 2 startovací zařízení bezpilotních průzkumných prostředků (celkem se 12 AN/USD 501).

Protiletadlový oddíl je jediným útvarům divize, který řeší otázky radiolokačního průzkumu vzdušného prostoru. Průzkumné prostředky, určené k získávání podkladů pro přehled o celkové vzdušné situaci, jsou soustředěny v průzkumné četě baterie velitelské a služeb (mimo to má každý PLDVK GEPARD jeden střežící a jeden vyhledávací radiolokátor s dosahem 15 km).

Úkolem průzkumné čety je vést radiolokační průzkum vzdušného prostoru, vyhodnocovat údaje o vzdušné situaci získané z vlastních i součinnostních zdrojů a zabezpečovat nepřetržitou informaci palebných prostředků oddílu. bojová sestava čety se skládá ze stanoviště přehledového radiolokátoru AN/TPS 1E, tří stanovišť radiolokátorů pro zjišťování nízkoleteckých cílů MPDR 30 (mobilní varianta) a vyhodnocovací ústředny, která je součástí veli-

teelského stanoviště protiletadlového oddílu. Radiolokátor AN/TPS 1E se umísťuje asi 15 km od čáry dotyku a má dálkový dosah 300 km a výškový 12 km. Radiolokátory MPDR 30 mají dosah 30 km a výškový 3 km.

Ženíjní prapor může vytvořit celkem až 16 průzkumných orgánů, z toho 14 ženíjních průzkumných hlídek (ŽPZH) a 2 ženíjní průzkumné hlídky potápěčů. Průzkumné hlídky plní úkoly převážně ve vlastní sestavě, některé však mohou být začleněny i do PZH průzkumného praporu a působit v týlu protivníka. Dílčí úkoly mohou plnit i v součinnosti s leteckou rotou divize.

Rota OPZH je schopna k plnění úkolů radiálního chemického a biologického průzkumu vyčlenit 4 chemické průzkumné hlídky (CHPZH), které působí zpravidla v sestavě vlastních vojsk. Jejich činnost je zaměřena zejména na průzkum pochodových os a prostorů rozmístění. Výjimečně může být některá CHPZH začleněna i do sestavy průzkumné hlídky průzkumného praporu. Průzkum, zvláště radiální, podle potřeby vedou síly rotu OPZH též v součinnosti s leteckou rotou divize.

Letecká rota zabezpečuje plnění úkolů průzkumu průměrně 2–4 vrtulníky, které umožňují zejména vzdušné pozorování, popř. fotografický průzkum protivníka, nejčastěji za letu nad vlastním územím ve výškách 50–2 000 m. V řadě případů mohou být průzkumné lety využity i k plnění úkolů dělostřeleckého, ženíjního a radiálního chemického a biologického průzkumu; nevylučuje se však ani možná součinnost s PZH průzkumného praporu, působícími v sestavě protivníka. Počítá se, že dosah průzkumu může být až 10 km.

Četa vojenského zpravodajství organizuje výsledky zajatců a přeběhlíků, vyhodnocuje ukořistěné dokumenty a zodpovídá za sběr a technické vyhodnocení ukořistěného materiálu. Je schopna rozvinout až 5 pracovišť vojenského zpravodajství, z nichž některá mohou být přidělena i brigádám.

☆

Velení západoněmecké armády věnuje značnou pozornost zabezpečování trvalého růstu kvality sil a prostředků průzkumu. Za nejdůležitější opatření skutečně v posledním období na stupni divize je nutné považovat vyzbrojování průzkumných praporů obojživelnými průzkumnými vozidly SPz 2 (LUCHS), vybavení zvukoměřných jednotek technikou zabezpečující

bezdrátový přenos zachycených signálů, začlenění speciálních pozorovacích transporterů vybavených laserovou technikou k jednotkám optického průzkumu, nahrazování radiolokátorů AN/TPS 33 modernějšími radiolokátory RATA, zabezpečení infraprůzkumu bezpilotním prostředkem AN/USD 501 a vybavení protiletadlového oddílu radiolokátory ke zjišťování nízkoleteckých cílů.